

Pagna ewlenija>Tehid ta' azzjoni legali>Fejn u kif>Kif tressaq kawża quddiem il-qorti

Jekk jogħġbok innota li l-verżjoni bil-lingwa oriġinali ta' din il-paġna [\[et\]](#) ġiet emendata reċentement. Il-verżjoni tal-lingwa li qed tara bħalissa attwalment qed tiġi ppreparata mit-tradutturi tagħna.

Swipe to change

I-Estonjan

Kif tressaq kawża quddiem il-qorti

Estonja

1 Hemm bżonn li mmur il-qorti jew teżisti alternattiva oħra?

It-tilwim jista' jiġi solvut permezz ta' mezzu ġudizzjarji jew extraġudizzjarji.

Mod extraġudizzjarju ta' soluzzjoni ta' tilwim huwa l-**konċiljazzjoni**. Il-konċiljazzjoni hija mod extraġudizzjarju ta' soluzzjoni ta' tilwim volontarju li ssir minn konċiljatur indipendenti u imparzjali. Konċiljatur jiffacilita l-komunikazzjoni bejn il-partijiet u jsib soluzzjoni għat-tilwim. In-negożjati tal-konċiljazzjoni huma kunfidenzjali u konċiljatur ma jistax imexxi l-konċiljazzjoni b'mod li jagħti impressjoni li l-konċiljatur għandu s-setgħa li jagħmel deċiżjonijiet vinkolanti. Konċiljatur jista' jkun nutar pubbliku, avukat jew kwalunkwe persuna fiżika oħra maħtura mill-partijiet għat-tilwim u awtorizzata biex topera permezz ta' persuna ġuridika (bħal konċiljatur ma' korp ta' konċiljazzjoni ta' assigurazzjoni permezz tal-Assoċjazzjoni tal-Assigurazzjoni Estonjana (Eesti Kindlustusseltside Liit) u l-Uffiċċju ta' Assigurazzjoni tal-Vetturi bil-Mutur Estonjan (Eesti Liikluskindlustuse Fond)). Korp ta' konċiljazzjoni huwa entità affiljata ma' stat jew aġenzija governattiva lokali, bħall-kumitat għad-drittijiet tal-awtur (autoriõiguse komisjon). Ftehim ta' soluzzjoni milfuq bħala riżultat ta' procedimenti ta' konċiljazzjoni jikkostitwixxi titolu eżekuttiv skont it-termini u l-kundizzjonijiet stabbiliti fil-liġi, sakemm il-ftehim ikun iddikjarat eżekutorju bil-qorti, u jista' jiġi pprezentat lill-uffiċjal ġudizzjarju għal eżekuzzjoni obbligatorja. Jekk konċiljatur ikun nutar pubbliku jew avukat, jista' jiġi awtentiċizzat ftehim ta' soluzzjoni li jikkonċerna talba ta' proprjetà jew ftehim ta' soluzzjoni li jikkonċerna talba mhux ta' proprjetà minn nutar pubbliku fuq it-talba tal-partijiet ta' konċiljazzjoni u sugġett għal eżekuzzjoni obbligatorja immedjata, sakemm ikun jista' jsir ftehim ta' kompromess fir-rigward tat-talba mhux ta' proprjetà. F'każ bħal dan, il-ftehim ta' soluzzjoni ma jridx jiġi ddkjarat eżekutorju bil-qorti. Ftehim ta' soluzzjoni vvalidat minn korp ta' konċiljazzjoni huwa vinkolanti fuq il-partijiet u ma jridx jiġi ddkjarat eżekutorju bil-qorti. L-**arbitraġġ** huwa metodu ieħor ta' soluzzjoni alternattiva għat-tilwim. Billi l-membri tal-bord ta' arbitraġġ jinħatru mill-partijiet infushom, jistgħu jibqgħu ċerti mill-għarfien, l-esperjenza u l-imparzjalità tal-arbitri. Il-partijiet għandhom ukoll id-dritt jagħzlu liema lingwa se tintuża għall-proċedimenti, liema liġi se tapplika u r-regoli proċedurali. Bord ta' arbitraġġ jista' jinħatar għal kawża individwali (*ad hoc*) jew jaħdem fuq bażi permanenti. Bord ta' arbitraġġ permanenti fl-Estonja huwa l-Bord ta' Arbitraġġ tal-Kamra tan-Nutara (Notarite Koja vahekohus). Fl-Estonja, it-tilwim li jkun ġej min-negożju transfruntiera spiss jissolva fil-Qorti tal-Arbitraġġ tal-Kamra Estonjana tal-Kummerċ u l-Industrija (Eesti Kaubandus-Tööstuskoja (EKTK) arbitraažikohus). Sentenza li tingħata mill-bord ta' arbitraġġ Estonjan li jopera fuq bażi permanenti tikkostitwixxi titolu eżekuttiv mingħajr ma jkollha tiġi ddkjarata eżekutorja bil-qorti. Is-sentenzi mogħtija minn bordijiet oħra tal-arbitraġġ, inklużi bordijiet ta' arbitraġġ *ad hoc*, u minn dawk ta' stati oħra, biex jiġu soġġetti għal eżekuzzjoni obbligatorja, l-ewwel iridu jiġu ddkjarati eżekutorji bil-qorti. Barra mill-arbitraġġ u l-konċiljazzjoni, hemm ukoll kumitati għal riżoluzzjoni ġudizzjarja ta' ċertu tip ta' tilwim.

Pereżempju, it-tilwim industrijali jista' l-ewwel jiġi riferut għal **kumitat dwar it-tilwim industrijali (töövaidluskomisjon)**. Kumitat dwar it-tilwim industrijali huwa korp indipendenti li jsolvi tilwim industrijali individwali li għalih jistgħu jirrikorru kemm l-impjegati kif ukoll l-impjegaturi. Is-soluzzjoni ta' tilwim industrijali f' kumitat dwar it-tilwim industrijali hija regolata mill-**Att għar-Riżoluzzjoni ta' Tilwim Industrijali (individuaalse töövaidluse lahendamise seadus)**. Ma jintalbu ebda tariffi tal-istat għal riżoluzzjoni ta' tilwim bl-użu ta' kumitat dwar it-tilwim industrijali. Kumitat dwar it-tilwim industrijali jista' jintuża biex jiġu solvut tilwim minħabba relazzjonijiet industrijali. Meta jiġi eżerċitat id-dritt għal rikors għal kumitat dwar it-tilwim industrijali, huwa importanti li jiġi nnutat li l-kumitat jiddeċiedi talbiet finanzjarji li ma jaqbzux l-EUR 10,000. It-talbiet li jaqbzux l-EUR 10,000 iridu jiġu deċiżi bil-qorti. Ir-rikors ipprezentat quddiem il-kumitat dwar it-tilwim industrijali għandu jindika ċ-ċirkostanzi rilevanti għat-tilwim. Pereżempju, meta ssir oġġezzjoni għal sensja jridu jingħataw ir-raġunijiet u l-hin għalt-keċċija. Ir-rikors għandu jiddeskrivi n-natura ta' tilwim bejn il-partijiet, jiġifieri dak li l-impjegat jew l-impjegatur naqas li jagħmel jew li fi-opinjoni tar-rikorrent, għamel kontra l-liġi. L-evidenza għandha tiġi inkluża mar-rikors bħala appoġġ għat-talbiet li jsiru fih (eż. kuntratt ta' xogħol, ftehimiet reċiproċi jew korrispondenza bejn l-impjegat u l-impjegatur, eċċ.) jew b'referenza għal kwalunkwe evidenza jew xhieda oħra. Jekk ir-rikorrent iqis li jkollu jiġi mistieden xhud għas-smiġħ, l-isem u l-indirizz tax-xhud għandhom jiġu indikati fir-rikors. Deċiżjoni minn kumitat dwar it-tilwim industrijali li tkun saret effettiva, tikkostitwixxi titolu eżekuttiv u tista' tiġi sottomessa lill-uffiċjal ġudizzjarju għall-eżekuzzjoni obbligatorja. Skont ċerti ċirkostanzi, kumitat dwar it-tilwim industrijali jista' jiddikjara d-deċiżjoni tiegħu eżekutorja mingħajr dewmien. Jekk parti għat-tilwim ma taqbilx mad-deċiżjoni tal-kumitat dwar it-tilwim industrijali, il-parti tista' tiftaħ kawża ma' qorti tal-kontea (maakohus) biex l-istess tilwim industrijali terġa' tinstema' u tagħmel dan fi żmien xahar mill-jum ta' wara r-riċevuta ta' traskrizzjoni tad-deċiżjoni. F'dan il-każ, id-deċiżjoni mill-kumitat dwar it-tilwim industrijali ma ssirx effettiva.

Talbiet li ġejjin minn kuntratt bejn konsumatur u negożjant jistgħu jiġu deċiżi mill-**Kumitat għat-Tilwim tal-Konsumatur (tarbijakaebuste komisjon)**. Is-soluzzjoni ta' tilwim tal-konsumatur hija regolata mill-**Att dwar il-Protezzjoni tal-Konsumatur (tarbijakaitseadus)**. Il-Kumitat għat-Tilwim tal-Konsumatur huwa kompetenti biex isolvi kemm tilwim domestiku kif ukoll dak transfruntiera li joriġina minn kuntratti bejn konsumaturi u negożjanti u li jiġi inizjalat minn konsumatur jekk parti ta' tilwim tkun negożjant li l-post ta' stabbiliment tiegħu jkun fir-Repubblika tal-Estonja. Il-Kumitat huwa kompetenti wkoll biex jiddeċiedi kull tilwim marbut ma' telf ikkawżat minn prodott b'difett, sakemm il-telf jista' jiġi determinat. Jekk ġie stabbilit li ġie kkawżat telf iżda l-ammont eżatt ta' telf ma jistax jiġi kkwantifikat, pereżempju f'każ ta' telf mhux fi flus jew telf li għad irid iseħħ, l-ammont ta' kumpens jiġi stabbilit bil-qorti. Il-Kumitat ma jsolvix it-tilwim relatat mal-forniment ta' servizzi mhux ekonomiċi ta' interess ġenerali, is-servizzi edukattivi offruti minn persuni ġuridici fil-liġi pubblika jew is-servizzi tal-kura tas-saħħa pprovduti minn professjonisti tal-kura tas-saħħa lill-pazjenti sabiex jivvalutaw, iżommu jew jirrestawraw l-istat ta' saħħa tagħhom, inklużi l-preskrizzjoni, l-għoti u l-forniment ta' prodotti mediċinali u apparat mediku. Barra minn hekk, il-Kumitat ma jsolvix tilwim rigward talbiet li jirriżultaw minn mewt, dannu fiżiku jew dannu għas-saħħa, jew tilwim li għalih il-proċedura ta' riżoluzzjoni hija preskritta minn Atti oħra. Tilwim bħal dan jiġi solvut minn istituzzjonijiet jew qrati kompetenti (eż. apparti mill-qrati, tilwim li jirriżulta minn kuntratti ta' kiri ta' abitazzjonijiet jista' jiġi riżolt ukoll minn kumitati ta' kiri). Rikors ipprezentat minn konsumatur jinstema' u l-eżitu tar-riżoluzzjoni ta' tilwim issir disponibbli lill-partijiet fi żmien 90 jum minn meta jintlaqa' r-rikors tal-konsumatur għal reviżjoni. Fil-każ ta' tilwim kumpless, it-terminu msemmi jista' jiġi estiż. Għandu jkun hemm konformità ma' deċiżjoni tal-Kumitat għat-Tilwim tal-Konsumatur fi żmien 30 jum mill-jum ta' wara l-pubblikazzjoni tiegħu fuq is-sit web tal-Bord tal-Protezzjoni tal-Konsumatur (Tarbijakaitseamet) sakemm ma jkunx previst mod ieħor mid-deċiżjoni. Lista ta' negożjanti li naqsu milli jikkonformaw mad-deċiżjonijiet tal-Kumitat hija ppubblikata fuq is-sit web tal-Bord tal-Protezzjoni tal-Konsumatur; madankollu, id-deċiżjoni tal-Kumitat ma tistax tkun soġġetta għal eżekuzzjoni obbligatorja li jfisser li ma tistax tiġi sottomessa

lil uffiċjal ġudizzjarju għal skop bħal dan. Negozjant imdaħħal fil-lista jifhassar mil-lista meta l-kummerċjant jikkonforma mad-deċiżjoni tal-Kumitat wara li jkun iddaħħal fil-lista jew meta jkun għaddew aktar minn 12-il xahar mid-dħul tan-negozjant fil-lista. Jekk il-partijiet fit-tilwima ma jaqblux mad-deċiżjoni meħuda mill-Kumitat u ma jikkonformawx magħha, huma jistgħu jirrikorru għal qorti tal-kontea biex issolvi l-istess tilwima. Negozjant jinnotifika lill-Bord tal-Protezzjoni tal-Konsumatur bil-miktub dwar il-fatt li d-deċiżjoni giet imħarsa jew li l-kawża tkun giet riferuta lil qorti tal-kontea filwaqt li jinkludi kopja tar-rikors ipprezentat lill-qorti tal-kontea. Il-Bord tal-Protezzjoni tal-Konsumatur innfsu jista', bil-kunsens u bħala r-rappreżentant tal-konsumatur, jirreferi t-tilwima riżolta mill-Kumitat lil qorti tal-kontea għal smiġh jekk il-kummerċjant ikun naqas milli jikkonforma mad-deċiżjoni u t-tilwima tkun rilevanti għall-applikazzjoni ta' Att jew ta' leġiżlazzjoni oħra jew għall-interessi kollettivi tal-konsumaturi.

Tilwim li jirriżulta minn kuntratti ta' kiri ta' abitazzjonijiet jista' jiġi riżolt minn **kumitat ta' kiri**. Is-soluzzjoni ta' tilwim dwar kiri hija regolata mill-

Att għar-Riżoluzzjoni ta' Tilwim dwar il-Kiri (individuaelse töövaidluse lahendamise seadus). Il-kumitati ta' kiri ma jsoolvux it-tilwim li jinvolvi talbiet finanzjarji li jaqbu l-EUR 3,200. Kumitat tal-kiri jista' jiġi stabbilit minn gvern lokali u jsovli tilwim ta' kiri li jinqala' fit-territorju tiegħu. Fl-Estonja, ġie stabbilit kumitat ta' kiri biss f'Tallinn. Rikors quddiem kumitat ta' kiri għandu jindika t-talba tar-rikorrent u l-fatti li fuqhom huwa bbażat u r-rikors għandu jinkludi l-kuntratt ta' kera u l-evidenza li tipprova l-allegazzjonijiet iddikjarati fir-rikors kif ukoll evidenza dokumentata rilevanti oħra. Deċiżjoni minn kumitat ta' kiri li tkun saret effettiva tikkostitwixxi titolu eżekuttiv u tista' tiġi pprezentata lil uffiċjal ġudizzjarju għall-eżekuzzjoni obbligatorja. F'każ li parti fit-tilwima ma taqbilx mad-deċiżjoni li tkun ittiegħet mill-kumitat tal-kiri, il-parti tista' tirreferi l-istess tilwima ta' kiri lil qorti tal-kontea fi żmien 20 jum mill-jum wara li tircievi d-deċiżjoni tal-kumitat. F'dan il-każ, id-deċiżjoni mill-kumitat tal-kiri ma ssirx effettiva. Is-soluzzjoni ta' tilwim mill-kumitati msemmija hawn fuq ma tikkostitwixx proċedimenti preliminari obbligatorji, jiġifieri jekk il-partijiet ma jkunux jixtiequ jew ma jkunux jistgħu jsovlu t-tilwima permezz ta' mezzi extraġudizzjarji, huma jistgħu jirreferu t-talba tagħhom lil qorti. L-istess talbiet ma jistgħux jinstemgħu fl-istess hin kemm minn qorti kif ukoll minn kumitat kompetenti extraġudizzjarju.

2 Hemm limitu ta' żmien biex inressaq każ il-qorti?

Relazzjonijiet ta' dritt privat huma rregolati mill-prinċipju ta' awtonomija privata, li jfisser li kreditur huwa liberu li jiddeċiedi meta jinfurza t-talba tiegħu kontra debitor. Madankollu, fl-interessi taċ-ċarezza legali u l-istabbiltà tal-liġi, debitor jista' jirreferi għal perjodu ta' limitazzjoni jekk il-kreditur ikun naqas milli jipprezenta t-talba tiegħu f'ċertu perjodu ta' żmien. Qorti jew kwalunkwe entità għar-riżoluzzjoni ta' tilwim oħra jinfurza biss perjodu ta' limitazzjoni jekk il-persuna obbligata titlob dan. Għaldaqstant, it-talba tal-kreditur ma tiskadix mal-iskadenza tal-perjodu ta' limitazzjoni. Madankollu, jekk it-talba tkun preskritta u l-persuna obbligata tirreferi għall-perjodu ta' limitazzjoni, il-qorti la tisma' t-talba u lanqas tagħmel ġudizzju materjali fir-rigward tagħha.

Il-preskrizzjoni għal talbiet dwar tranżazzjoni hija ta' tliet snin.

Il-perjodu ta' limitazzjoni għal talbiet li jirriżultaw minn tranżazzjonijiet ikun ta' għaxar snin jekk il-persuna obbligata tonqos deliberatament milli tissodisfa l-obbligi tagħha.

Il-preskrizzjoni għal talbiet relatati mat-trasferiment ta' proprjetà immobbli, l-iskrizzjoni ta' dritt reali fuq proprjetà immobbli, it-trasferiment jew terminazzjoni ta' dritt reali jew l-emenda tal-kontenut ta' dritt reali hija ta' għaxar snin.

Il-perjodu ta' limitazzjoni għal talba li tirriżulta mil-liġi huwa ta' għaxar snin mill-mument li t-talba tkun dovuta, sakemm ma jkunx previst mod ieħor mil-liġi.

Il-perjodu ta' limitazzjoni għal talba li tirriżulta minn dannu kkawżat illegalment huwa ta' tliet snin mill-mument li l-persuna intitolata saret jew missha saret taf bid-dannu u bil-persuna obbligata li tikkompensa d-dannu.

Il-perjodu ta' limitazzjoni għal talba li tirriżulta minn arrikkiment iġust huwa tliet snin mill-mument li l-persuna intitolata saret jew missha saret taf bil-kisba tat-talba li tirriżulta minn arrikkiment iġust.

Il-perjodu ta' limitazzjoni għal talba għat-twettiq ta' obbligi rikorrenti, bl-eċċezzjoni ta' talbiet għat-twettiq ta' obbligi ta' manteniment tat-tfal, huwa ta' tliet snin għal kull obbligu separat irrispettivament mill-bażi legali għat-talba.

Il-perjodu ta' limitazzjoni għal talba għat-twettiq tal-obbligi ta' manteniment tat-tfal huwa ta' għaxar snin għal kull obbligu separat.

Il-perjodu ta' limitazzjoni għal talbiet ta' restituzzjoni li jirriżultaw minn dritt ta' sjeda u għal talbiet li jirriżultaw mil-liġi tal-familja jew mil-liġi tas-suċċessjoni huwa ta' 30 sena minn meta t-talba tkun dovuta sakemm ma jkunx previst mod ieħor mil-liġi.

Talba ta' restituzzjoni li tirriżulta minn dritt ta' sjeda kontra detentur arbitrarju ma tiskadix.

Certi talbiet li jirriżultaw minn relazzjonijiet ta' impjeg għandhom terminu ta' preskrizzjoni għal rikors għal qorti. Pereżempju, il-perjodu biex titressaq talba quddiem kumitat dwar it-tilwim industrijali jew qorti għar-rikonoxximent ta' drittijiet li jirriżultaw minn relazzjonijiet ta' impjeg u l-protezzjoni ta' drittijiet miksura huwa ta' erba' xhur. Kawża l-qorti jew rikors għal kumitat dwar it-tilwim industrijali għal revoka ta' terminazzjoni ta' kuntratt ta' impjeg jistgħu jitressqu fi żmien 30 jum kalendarju minn meta tasal id-dikjarazzjoni ta' terminazzjoni; fi żmien 30 jum kalendarju mill-wasla ta' dikjarazzjoni ta' terminazzjoni, impjegat jista' jipprezenta rikors quddiem qorti jew kumitat dwar it-tilwim industrijali biex jikkontesta t-terminazzjoni bħala li tmur kontra l-prinċipju ta' *bona fide*, sakemm l-impjegatur ma jkunx temm il-kuntratt minhabba ksur tal-kuntratt tal-impjeg mill-impjegat; it-terminu għall-prezentazzjoni ta' talba għall-pagi huwa ta' tliet snin.

3 Għandi mmur quddiem qorti f'dan l-Istat Membru?

lċ-ċirkustanzi li fihom kawża tista' tinstema' minn qorti Estonjana huma determinati mid-dispożizzjonijiet dwar il-ġurisdizzjoni internazzjonali. Kawża taqa' taħt il-ġurisdizzjoni ta' qorti Estonjana jekk qorti Estonjana tista' tisma' l-kawża skont id-dispożizzjonijiet li jikkonċernaw il-kompetenza u l-ġurisdizzjoni tagħha jew abbażi ta' ftehim dwar il-ġurisdizzjoni, sakemm ma jkunx previst mod ieħor mil-liġi jew minn ftehim internazzjonali. Il-ġurisdizzjoni internazzjonali mhijiex ġurisdizzjoni esklużiva, sakemm ma jkunx preskritta mod ieħor mil-liġi jew minn ftehim internazzjonali. Id-dispożizzjonijiet tal-**Kodiċi ta' Proċedura Ċivili tal-Estonja (tsiviilkohtumenetluse seadustik)** dwar il-ġurisdizzjoni internazzjonali japplikaw biss sa fejn dan mhuwiex regolat b'mod ieħor minn ftehim internazzjonali jew mir-regolamenti tal-Unjoni Ewropea li ġejjin:

(1) Ir-Regolament (UE) Nru 1215/2012 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill dwar il-ġurisdizzjoni u r-rikonoxximent u l-eżekuzzjoni ta' sentenzi fi kwistjonijiet ċivili u kummerċjali;

(2) Ir-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 2201/2003 dwar il-ġurisdizzjoni u r-rikonoxximent u l-infurzar ta' sentenzi fi kwistjonijiet matrimonjali u kwistjonijiet ta' responsabbiltà tal-ġenituri, u li jirrevoka r-Regolament (KE) Nru 1347/2000;

(3) Ir-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 4/2009 dwar il-ġurisdizzjoni, il-liġi applikabbli, ir-rikonoxximent u l-eżekuzzjoni tad-deċiżjonijiet u l-kooperazzjoni f' materji relatati ma' obbligi ta' manteniment;

(4) Ir-Regolament (UE) Nru 650/2012 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill dwar il-ġurisdizzjoni, il-liġi applikabbli, ir-rikonoxximent u l-infurzar ta' deċiżjonijiet u l-aċċettazzjoni u l-infurzar ta' strumenti awtentiċi fil-qasam tas-suċċessjonijiet u dwar il-ħolqien ta' Ċertifikat Ewropew tas-Suċċessjoni;

(5) Ir-Regolament (UE) Nru 655/2014 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill li jistabbilixxi proċedura għal Ordni Ewropea tal-Preservazzjoni tal-Kontijiet sabiex jiġi ffaċilitat l-irkupru transkonfinali tad-dejn f' materji ċivili u kummerċjali.

4 Jekk iva, f'liema qorti partikolari f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri, skont fejn ngħix jien u fejn tgħix il-parti l-oħra, jew skont elementi oħrajn tal-każ tiegħi?

Il-Qorti fejn tista' titressaq kawża kontra persuna u fejn atti proċedurali oħra jistgħu jitwettqu fir-rigward ta' persuna hija stabbilita b'**ġurisdizzjoni ġenerali**, sakemm ma tkunx prevista mil-liġi li l-kawża trid titressaq quddiem qorti oħra jew li l-att jitwettaq minn qorti oħra.

Il-**ġurisdizzjoni fakultattiva** tistabbilixxi l-qorti fejn jistgħu jitressqu kawżi kontra persuna u fejn jistgħu jitwettqu atti proċedurali oħra fir-rigward ta' persuna minbarra l-ġurisdizzjoni ġenerali.

Il-**guriżdizzjoni esklużiva** tistabilixxi l-unika qorti li tista' tiddeċiedi kawża ċivili. Il-guriżdizzjoni f'kawżi mhux kontenzjużi hija esklussiva sakemm ma jkunx stipulat mod ieħor mil-liġi.

Taħt il-guriżdizzjoni ġenerali titressaq kawża kontra persuna fiżika quddiem il-qorti tal-post tar-residenza tagħha u tiġi ppreżentata kawża kontra persuna ġuridika quddiem il-qorti tas-sede tagħha. Jekk il-post ta' residenza ta' persuna fiżika ma jkunx magħruf, tista' titressaq kawża kontra l-persuna quddiem il-qorti tal-aħħar post tar-residenza magħruf tagħha.

Jekk, skont id-dispożizzjonijiet ġenerali, kawża ma tkunx taqa' taħt il-guriżdizzjoni ta' qorti jew guriżdizzjoni Estonjana ma tkunx tista' tiġi determinata u ftehim jew liġi internazzjonali ma jipprovdix mod ieħor, il-kawża tinstema' mill-Qorti tal-Kontea ta' Harju (Harju Maakohus) jekk:

il-kawża trid tinstema' fir-Repubblika tal-Estonja skont ftehim internazzjonali;

ir-rikorrent ikun ċittadin tar-Repubblika tal-Estonja jew għandu residenza fl-Estonja, u r-rikorrent m'għandu l-ebda possibbiltà li jiddefendi d-drittijiet tiegħu jew tagħha fi stat barrani jew ir-rikorrent ma jistax ikun mistenni jagħmel dan;

il-kawża tikkonċerna l-Estonja sa punt sinifikanti minhabba raġuni oħra u r-rikorrent ma għandu l-ebda possibbiltà li jiddefendi d-drittijiet tiegħu jew tagħha fi stat barrani jew ir-rikorrent ma jistax ikun mistenni jagħmel dan.

Il-Qorti tal-Kontea ta' Harju tisma' kawża ukoll jekk il-kawża taqa' taħt il-guriżdizzjoni ta' qorti Estonjana iżda ma jkunx possibbli li jiġi ddeterminat liema qorti Estonjana jkollha guriżdizzjoni fil-kawża. Dan japplika wkoll jekk il-guriżdizzjoni Estonjana tkun giet miftiehma mingħajr ma jiġi speċifikat liema qorti jkollha l-guriżdizzjoni.

Taħt il-guriżdizzjoni esklussiva (obligatorja), rikorsi b'dawn l-oġġetti li ġejjin jiġu ppreżentati quddiem il-qorti tal-post fejn tinsab il-proprjetà immobbli:

talba relatata mar-rikonoxximent tal-eżistenza tad-dritt ta' sjieda, dritt reali limitat jew interess ta' garanzija reali ieħor li jikkonċerna proprjetà immobbli, jew rikonnoxximent ta' nuqqas ta' tali drittijiet jew impedimenti, jew talba relatata ma' drittijiet oħra fi proprjetà immobbli;

id-determinazzjoni ta' konfini jew diviżjoni ta' proprjetà immobbli;

il-protezzjoni tal-pussess tal-proprjetà immobbli;

talba ta' dritt ta' proprjetà li tirriżulta minn proprjetà ta' appartement;

talba relatata ma' infurzar obligatorju rigward proprjetà immobbli;

talba li tirriżulta minn kuntratt ta' kiri jew kuntratt ta' kiri kummerċjali li jikkonċerna proprjetà immobbli jew kuntratt ieħor għall-użu ta' proprjetà immobbli skont il-liġi tal-obbligi, jew mill-validità ta' tali kuntratti.

Kawża relatata ma' servitù, gravami jew dritt ta' prelażzjoni fir-rigward ta' proprjetà tiġi ppreżentata lill-qorti li fil-guriżdizzjoni tagħha tinsab il-proprjetà.

Taħt il-guriżdizzjoni esklużiva (obligatorja), rikors għar-revoka ta' terminu standard ingust jew għat-terminazzjoni u l-irtirar tar-rakkomandazzjoni tat-terminu mill-persuna li tirakkomanda l-applikazzjoni tat-terminu jiġi ppreżentat lill-qorti tal-post tan-negożju tal-konvenut jew, fin-nuqqas ta' dan, il-qorti tar-residenza jew is-sede tal-konvenut. Jekk il-konvenut ma għandux post tan-negożju, ta' residenza jew ta' sede fl-Estonja, ir-rikors jitressaq quddiem il-qorti li taħt il-guriżdizzjoni territorjali tagħha gie applikat it-terminu standard.

Rikors minn persuna ġuridika għal revoka ta' deċiżjoni minn korp jew li tiġi ddikjarata nulla u bla effett jiġi ppreżentat taħt il-guriżdizzjoni esklużiva mal-qorti tas-sede tal-persuna ġuridika

Qorti Estonjana tista' tisma' kawża matrimonjali jekk:

mill-inqas wieħed mill-konjuġi jkun ċittadin tar-Repubblika tal-Estonja jew kien ċittadin meta gie oċelebrat iż-żwieġ;

iż-żewġ konjuġi jkollhom residenza fl-Estonja;

wieħed mill-konjuġi jkollu residenza fl-Estonja, hlief fejn is-sentenza li għandha tingħata ma tkunx rikonnoxxuta b'mod ċar fil-pajjiż tan-nazzjonalità ta' wieħed mill-konjuġi.

Taħt il-guriżdizzjoni esklussiva kawża matrimonjali biex tinstema' minn qorti Estonjana tiġi ppreżentata fil-qorti tar-residenza kongunta tal-konjuġi u fin-nuqqas tagħha, il-qorti tar-residenza tal-konvenut. Jekk ir-residenza tal-konvenut ma tkunx fl-Estonja, il-kawża tiġi ppreżentata fil-qorti tar-residenza ta' wild minuri kongunt tal-partijiet u, fin-nuqqas ta' wild minuri kongunt, il-qorti tar-residenza tar-rikorrent.

Jekk il-kustodja tkun giet stabbilita fuq il-proprjetà ta' persuna assenti minhabba li l-persuna għebet, jew ikun inħatar kuratur għal persuna minhabba l-kapaċità legali attiva limitata tagħha jew jekk persuna tkun giet ikkundannata l-habs, tista' tiġi ppreżentata wkoll kawża ta' divorzju kontra din il-persuna quddiem il-qorti tar-residenza tar-rikorrent.

Qorti Estonjana tista' tisma' kawża ta' filjazzjoni jekk mill-inqas waħda mill-partijiet tkun ċittadin tar-Repubblika tal-Estonja jew mill-inqas waħda mill-partijiet ikollha residenza fl-Estonja. Kawża ta' filjazzjoni li għandha tinstema' minn qorti Estonjana tiġi ppreżentata taħt il-guriżdizzjoni esklużiva tal-qorti tar-residenza tal-minuri. Jekk ir-residenza tal-minuri ma tkunx fl-Estonja, il-kawża tiġi ppreżentata fil-qorti tar-residenza tal-konvenut. Jekk ir-residenza tal-konvenut ma tkunx fl-Estonja, il-kawża tiġi ppreżentata fil-qorti tar-residenza tar-rikorrent. L-istess japplika għall-kawżi ta' manteniment.

Taħt il-guriżdizzjoni fakultattiva, kawża li tinvolvi talba ta' proprjetà tista' tiġi ppreżentata kontra persuna fiżika anki quddiem il-qorti tal-post tiegħu jew tagħha jekk il-persuna tibqa' f'tali post għal perjodu ta' żmien itwal minhabba relazzjoni ta' impjeg jew servizz, studji jew għal raġuni oħra bħal din. Kawża relatata mal-attivitàjiet ekonomiċi jew professjonali tal-konvenut tista' tinfetaħ ukoll quddiem il-qorti tal-post tan-negożju.

Persuna ġuridika bbażata fuq is-sħubija, inkluża kumpannija, jew membru, soċju jew azzjonist tagħha tista', taħt guriżdizzjoni fakultattiva, tippreżenta kawża li tirriżulta minn tali sħubija jew holding kontra membru, soċju jew azzjonist tal-persuna ġuridika wkoll quddiem il-qorti tas-sede tal-persuna ġuridika.

Jekk persuna jkollha residenza jew sede fi stat barrani, kawża li tinvolvi talba ta' proprjetà tista', taħt guriżdizzjoni fakultattiva, tiġi ppreżentata wkoll kontra tali persuna quddiem il-qorti li fil-guriżdizzjoni tagħha jinsabu l-assi relatati mat-talba jew mal-qorti li fil-guriżdizzjoni tagħha jinsabu l-assi l-oħra tal-persuna. Jekk assi ddaħħal f'registru pubbliku, din il-kawża tista' tiġi ppreżentata fil-qorti tal-post tar-registru li fih huwa rreġistrat l-assi. Jekk l-assi huwa talba skont il-liġi tal-obbligi, din il-kawża tista' tiġi ppreżentata fil-qorti tar-residenza jew is-sede tad-debitur. Jekk it-talba tkun garantita minn oġġett, il-kawża tista' tinfetaħ ukoll quddiem il-qorti li l-oġġett ikun jinsab fil-guriżdizzjoni tagħha.

Rikors għall-ġbir ta' talba garantita b'ipoteka jew b'rabta ma' gravami fi proprjetà jew rikors ieħor bħal dan li jinvolvi talba simili jista' jiġi ppreżentat ukoll quddiem il-qorti li fil-guriżdizzjoni tagħha tinsab il-proprjetà immobbli, dment li d-debitur ikun is-sid tal-proprjetà immobbli rreġistrata li tkun garantita permezz tal-ipoteka jew sogġetta għal gravami.

Kawża kontra sid ta' appartement li toriġina minn relazzjoni legali relatata mas-sjieda tal-appartement tista' tiġi ppreżentata wkoll quddiem il-qorti li taħt il-guriżdizzjoni tagħha jinsab l-appartement ikkonċernat.

Kawża li tirriżulta minn kuntratt jew kawża għal dikjarazzjoni ta' nullità tal-kuntratt tista' tiġi ppreżentata wkoll quddiem il-qorti li fil-guriżdizzjoni tagħha jkun se jitwettagħ l-obbligu kuntrattwali kkonċernat.

Konsumatur jista' taħt il-guriżdizzjoni fakultattiva jippreżenta kawża li tirriżulta minn kuntratt jew relazzjoni speċifikata fl-Artikoli 35, 46 jew 52, is-Subartikolu 208 (4), l-Artikoli 379 jew 402, is-Subartikolu 635 (4) jew l-Artikoli 709, 734 jew 866 tal-**Liġi dwar l-Obbligi (võlaõigusseadus)** jew kawża li tirriżulta minn kwalunkwe kuntratt ieħor konkluż ma' impriza li għandha sede jew post ta' negożju fl-Estonja wkoll mal-qorti tar-residenza tal-konsumatur. Dan ma japplikax għal kawżi li jirriżultaw minn kuntratti ta' trasport.

Detentur ta' polza, beneficijarju jew persuna oħra intitolata li titlob il-prestazzjoni mill-assiguratur fuq il-baži ta' kuntratt ta' assigurazzjoni jista' taħt il-ġurisdizzjoni fakultattiva jipprezenta kawża li tirriżulta mill-kuntratt ta' assigurazzjoni kontra l-assiguratur ukoll mal-qorti tar-residenza jew is-sede tal-persuna. Fil-każ ta' assigurazzjoni ta' responsabbiltà, jew assigurazzjoni ta' bini, proprjetà immobbli jew mobbli flimkien ma' bini jew proprjetà immobbli, kawża kontra l-assiguratur tista' taħt ġurisdizzjoni fakultattiva tiġi pprezentata wkoll quddiem il-qorti li fil-ġurisdizzjoni tagħha jkun seħħ l-att jew l-event li kkawża d-dannu jew fejn ikun seħħ id-dannu.

Impjegat jista' taħt ġurisdizzjoni fakultattiva jipprezenta rikors li jirriżulta mill-kuntratt ta' impjieg tiegħu wkoll quddiem il-qorti tar-residenza jew il-post tax-xogħol tiegħu.

Rikors għal kumpens għal dannu kkawżat illegalment jista' taħt ġurisdizzjoni fakultattiva jiġi pprezentat wkoll lill-qorti li fil-ġurisdizzjoni tagħha jkun seħħ l-att jew l-event li kkawża d-dannu jew il-post fejn ikun seħħ id-dannu.

Kawża li l-għan tagħha huwa l-istabbiliment tad-dritt tas-suċċessjoni, talba ta' suċċessur kontra l-possessor tal-patrimonju, talba li tirriżulta minn kuntratt ta' legat jew ta' suċċessjoni jew talba għal porzjon obligatorju jew għal diviżjoni ta' proprjetà tista' taħt ġurisdizzjoni fakultattiva tiġi pprezentata wkoll quddiem il-qorti li fil-ġurisdizzjoni tagħha l-mejjet kien residenti fil-mument tal-mewt tiegħu jew tagħha. Jekk il-mejjet kien ċittadin tar-Repubblika tal-Estonja iżda fil-mument tal-mewt ma kellu l-ebda residenza fl-Estonja, din il-kawża tista' tiġi pprezentata wkoll quddiem il-qorti li fil-ġurisdizzjoni tagħha l-mejjet kien residenti l-aħħar fl-Estonja. Jekk il-mejjet ma kellux residenza fl-Estonja, il-kawża tista' titressaq quddiem il-Qorti tal-Kontea ta' Harju.

Tista' titressaq kawża kontra diversi konvenuti quddiem il-qorti tar-residenza jew is-sede ta' wieħed mill-konvenuti skont l-għażla tar-rikorrent.

Jekk ikunu jistgħu jiġu pprezentati diversi rikorsi kontra konvenut wieħed fuq il-baži tal-istess cirkostanzi, jistgħu jiġu pprezentati r-rikorsi kollha quddiem il-qorti li magħha jkun jista' jiġi pprezentat rikors li jikkonċerna talba waħda jew uħud mit-talbiet li jirriżultaw mill-istess fatt.

Tista' tiġi pprezentata kontrotalba lill-qorti li quddiemha jkun ġie pprezentat ir-rikors, dment li l-kontrotalba ma taqax taħt il-ġurisdizzjoni esklussiva. Dan japplika wkoll fejn, skont dispożizzjonijiet ġenerali, il-kontrotalba għandha titressaq quddiem qorti ta' stat barrani.

Rikors minn parti terza b'talba indipendenti jista' jiġi pprezentat quddiem il-qorti li qed tisma' l-kawża prinċipali.

Kawża li tikkonċerna proċedimenti ta' falliment jew falliment ta' patrimonju kontra persuna falluta, fiduċjarju f'falliment jew membru tal-kumitat tal-falliment, inkluża kawża għall-esklużjoni ta' proprjetà minn patrimonju ta' falliment, tista' tinftaħ ukoll quddiem il-qorti li ddikjarat il-falliment. Rikors biex tiġi aċċettata talba jista' jiġi pprezentat ukoll quddiem il-qorti li ddikjarat il-falliment.

Fallut jista' jipprezenta wkoll kawża li tikkonċerna l-proprjetà ta' falliment, inkluża rikors għall-irkupru, quddiem il-qorti li ddikjarat il-falliment.

Jekk tipprezenta rikors ma' qorti differenti minn dik tal-ġurisdizzjoni ġenerali tal-konvenut, trid tiġġustifika dan lill-qorti.

Jekk kawża tkun tista' fl-istess ħin taqa' taħt il-ġurisdizzjoni ta' diversi qrati Estonjani, ir-rikorrent ikollu d-dritt li jagħżel il-qorti biex jipprezenta r-rikors. F'dak il-każ, il-kawża tinstema' mill-qorti li kienet l-ewwel li rċeviet it-talba għal rikors.

5 Għal liema qorti partikolari għandi nirrikorri f'dan l-istat Membru, skont in-natura tal-każ tiegħi u l-ammont mitlub?

Fl-Estonja, il-ġurisdizzjoni ma tiġix determinata min-natura tal-kawża jew mill-valur konċernat.

6 Nista' nressaq il-każ waħdi jew għandi bżonn intermedjarju, bħal pereżempju avukat?

Sakemm ma jkunx previst mod ieħor mil-liġi, il-partijiet (ir-rikorrent, il-konvenut, il-parti terza) jistgħu jipparteċipaw fil-proċedimenti personalment jew permezz ta' rappreżentant b'kapaċità ġuridika attiva fi proċedimenti ċivili Il-parteeċipazzjoni personali f'kawża ma ċaħħadx lil parti waħda fil-proċedimenti mid-dritt li jkollha rappreżentant jew konsulent fil-kawża.

Il-kapaċità ġuridika attiva fi proċedimenti ċivili tfisser il-kapaċità ta' persuna li teżerċita drittijiet proċedurali ċivili u twestaq obbligi proċedurali ċivili fil-qorti permezz tal-azzjonijiet tagħha. Persuna ta' mill-inqas 18 sena tgawdi minn kapaċità ġuridika attiva sħiħa. Persuni b'kapaċità ġuridika limitata wkoll m'għandhomx kapaċità ġuridika attiva fi proċedimenti ċivili, sakemm ir-restrizzjoni ta' kapaċità ġuridika attiva ta' adult ma tkunx relatata mal-eżerċizzju ta' drittijiet proċedurali ċivili u t-tweġġ ta' obbligi proċedurali ċivili. Minuri ta' mill-anqas 15-il sena għandu d-dritt li jipparteċipa fil-proċedimenti flimkien mar-rappreżentant legali tiegħu.

Rappreżentant kuntrattwali fil-qorti jista' jkun avukat jew kwalunkwe persuna oħra li tkun kisbet mill-inqas Grad ta' Masters rikonnoxxut mill-istat fil-qasam tal-liġi, kwalifika korrispondenti skont it-tifsira tas-Subartikolu 28 (22) tal-Att dwar l-Edukazzjoni tar-Repubblika tal-Estonja (Eesti Vabariigi haridusseadus) jew kwalifika barranija korrispondenti.

Persuna ġuridika tkun rappreżentata fil-qorti minn membru tal-bord maniġerjali tagħha jew minn korp li jissostitwixxi l-bord ta' gestjoni (rappreżentant legali) sakemm il-liġi jew l-istatut ta' assoċjazzjoni tagħha ma jipprevedux dritt kongunt ta' rappreżentanza. Il-membri tal-bord maniġerjali jista' jiddelega t-trattament tal-kawża fil-qorti lil rappreżentant kuntrattwali. L-eżistenza ta' tali rappreżentant ma tippreġudikax il-parteeċipazzjoni tar-rappreżentant legali, jiġifieri membru tal-bord ta' tmexxija tal-persuna ġuridika fil-proċedimenti.

Rappreżentant għal persuna jinħatar bil-qorti fejn il-liġi tkun teħtieġ hekk.

7 Biex nibda l-każ, fejn irrid inressqu eżatt: fl-uffiċċju tal-informazzjoni, fl-uffiċċju tal-iskrivani tal-qorti jew quddiem xi amministrazzjoni oħra?

Rikors għandu jindika l-isem tal-qorti li quddiemha huwa maħsub li tiġi pprezentata d-dikjarazzjoni. Rikors jista' jiġi pprezentat ukoll b'mod elettroniku permezz tal-portal disponibbli fuq <https://www.e-toimik.ee/> permezz ta' lloggjar fis-sistema b'karta tal-identità. Rikors jista' jiġi pprezentat ukoll b'mod elettroniku bil-faks jew billi jintbagħat fl-indirizz elettroniku magħżul għal skop bħal dan. Meta tipprezenta rikors il-qorti personalment, dan għandu jittressaq fl-uffiċċju tat-tribunal rilevanti.

8 B'liema lingwa nista' naghmel ir-rikors tiegħi? Nista' nipprezentah bil-fomm jew jeħtieġ li jsir bil-miktub? Nista' nibgħat ir-rikors bil-feks jew bil-posta elettronika?

Il-proċedimenti quddiem il-qorti u l-proċeduri amministrattivi fil-qorti jsiru bil-lingwa Estonjana. Ir-rikors irid jittressaq bil-lingwa Estonjana u bil-miktub. Rikors irid jittressaq quddiem qorti f'format iffirmit; jista' jiġi pprezentat ukoll f'format diġitalment iffirmit permezz tal-portal disponibbli fuq <https://www.e-toimik.ee/> billi tilloggja permezz tal-karta tal-identità, jew tista' tintbagħat bil-posta elettronika f'format iffirmit b'mod diġitali. Talba għal rikors tista' tintbagħat biss permezz ta' fakas jew posta elettronika f'format li ma jiġix iffirmit b'mod diġitali jekk rikors iffirmit jiġi pprezentat quddiem il-qorti kemm jista' jkun malajr.

9 Jeżistu formoli partikolari biex fuqhom tiftaħ kawża, jew jekk m'hemmx, kif għandi nipprezenta l-każ tiegħi? Hemm xi elementi li bilfors għandhom jiġi inkluzi fil-fajl?

Ma hemm l-ebda formola standard għar-rikorsi. Ir-rikorsi jridu jindikaw dan li ġej:

l-ismijiet, l-indirizzi u d-dettalji ta' kuntatt tal-parteeċipanti fil-proċedimenti u ta' kwalunkwe rappreżentant;

l-isem tal-qorti;

it-talba espressa b'mod ċar tar-rikorrent (is-suġġett tal-kawża);

iċ-ċirkostanzi fattwali li jikkostitwixxu l-baži għall-kawża (il-baži għall-kawża);

evidenza li turi iċ-ċirkostanzi li jikkostitwixxu l-kawża tar-rikors, u referenza speċifika għall-fatti li r-rikorrent jixtieq jipprova ma' kull biċċa evidenza;

jekk ir-rikorrent jaqbilx mal-kawża li tiġi riveduta fi proċedimenti bil-miktub jew jekk irid li l-kawża tinstema' f'seduta tal-qorti;

il-valur tal-kawża sakemm ir-rikors ma jkunx qed ifittex li jikseb il-ħlas ta' somma speċifika ta' flus;

lista ta' annessi mar-rikors;

il-firma jew, għal dokument trażmess b'mod elettroniku, firma diġitali tal-partecipant fi proċedimenti jew tar-rappreżentant tiegħu.

Jekk ir-rikorrent jixtieq li l-kawża tinstema' fi proċedura dokumentarja, ir-rikorrent irid jindika din ix-xewqa fir-rikors.

Jekk ir-rikorrent ikun irrappreżentat fil-proċedimenti minn rappreżentant, il-kawża trid tistabbilixxi wkoll id-dettalji tar-rappreżentant. Jekk ir-rikorrent irid ikun assistit fi proċedimenti minn interpretu jew traduttur, ir-rikorrent irid jindika dan fir-rikors u jniżżel, jekk possibbli, id-dettalji tal-interpretu jew tat-traduttur.

Jekk tippreżenta rikors ma' qorti differenti minn dik tal-guridizzjoni ġenerali tal-konvenut, trid tiġġustifika dan lill-qorti.

Minbarra l-informazzjoni speċifikata hawn fuq, ir-rikorsi f'kawża ta' divorzju jridu jindikaw ukoll l-ismijiet u d-dati tat-twelid tat-tfal minorenni kongunti tal-konjuġi, tal-persuna li tmantni u trabbi t-tfal u tal-persuna li maġħha jirrisjiedu t-tfal, kif ukoll proposta dwar id-drittijiet tal-ġenituri u t-trobbija tat-tfal wara d-divorzju.

Jekk rikorrent jew konvenut ikun persuna ġuridika mdaħħla f'registru pubbliku, tiġi annessa mar-rikors traskrizzjoni tal-kard tar-registru, silta mir-registru jew ċertifikat ta' registrazzjoni, sakemm il-qorti ma tkunx tista' tivverifika tali *data* mir-registru b'mod indipendenti. Fil-każ ta' persuni ġuridici oħra, iridu jiġu pprovduti provi oħra dwar l-eżistenza u l-kapaċità ġuridika tagħhom.

10 Huwa meħtieġ li nħallas xi tariffi tal-qorti? Jekk iva, meta? Ikun jeħtieġ li nħallas avukat mal-preżentata tar-rikors?

Tiġi imposta tariffa tal-istat għar-reviżjoni ta' petizzjoni, appell jew rikors. Ir-rati tat-tariffi tal-istat jew jiddependu fuq il-valur tal-kawża ċivili (fl-[Anness 1 tal-Att dwar it-Tariffi tal-Istat \(riigilivvuusdus\)](#)) jew huma stabbiliti bħala somom speċifiċi soġġetti għat-tip ta' talba. Ma tiġix imposta tariffa tal-istat biex issir seduta ta' smiġħ ta' rikors għal għajjuna legali, meta tiġi ppreżentata talba għal remunerazzjoni ta' pagi jew għal manteniment u f'kawżi oħra previsti mill-Att dwar it-Tariffi tal-Istat.

Tiħallas tariffa tal-istat qabel ma tintalab l-eżekuzzjoni ta' att. Qabel ma tiħallas it-tariffa tal-istat, ir-rikors ma jiġix trażmess lill-konvenut jew ma jtkomplew proċeduri oħra li jirriżultaw minn att li għalih tkun qed tiġi imposta tariffa tal-istat. Jekk it-tariffa tal-istat ma tiħallasx kollha, il-qorti tagħti lir-rikorrent limitu ta' żmien li fih għandu jħallas l-ammont sħiħ. Jekk it-tariffa tal-istat ma tiħallasx sad-data dovuta, ir-rikors ma jiġix aċċettat għal reviżjoni. Jekk l-ammont tat-tariffa tal-istat imħallsa għal talba aċċettata għal reviżjoni jkun inqas minn dak preskritt mil-liġi, il-qorti tkun teħtieġ il-ħlas tat-tariffa tal-istat fl-ammont preskritt mil-liġi. Jekk ir-rikorrent jonqos milli jħallas it-tariffa tal-istat sad-data stipulata mill-qorti, il-qorti ma tismax il-kawża sal-limitu korrispondenti tat-talba.

Mal-ħlas ta' tariffa tal-istat, l-att li għalih tiħallas it-tariffa tal-istat irid jiġi indikat fid-dokument ta' pagament. Jekk tiħallas tariffa tal-istat għal persuna oħra, l-isem ta' dik il-persuna jiġi indikat ukoll. Jekk wara li jitressaq rikors, il-qorti titlob il-ħlas ta' tariffa tal-istat addizzjonali, in-numru ta' referenza stabbilit mill-qorti jrid jiġi indikat ukoll meta tiħallas it-tariffa tal-istat permezz ta' istituzzjoni ta' kreditu.

L-ispejjeż neċessarji u raġonevoli ta' rappreżentant kuntrattwali huma ġeneralment ordnati li jithallsu mill-parti li kontrihha tkun inqatgħet is-sentenza. Sabiex jingħata kumpens għall-ispejjeż ta' rappreżentant kuntrattwali, il-ħlas ta' dawn l-ispejjeż ma għandux ikun evidenzjat; fattura maħruġa għall-provvista ta' servizzi legali hija biżżejjed biex wieħed jircievi kumpens. Il-kodiċi ta' Proċedura Ċivili ma jirregolax il-pagament li għandu jsir lil rappreżentant kuntrattwali qabel id-diviżjoni u d-determinazzjoni tal-ispejjeż proċedurali mill-qorti; dan għandu jiġi miftiehem bejn il-fornitur tas-servizzi legali u l-persuna li għandha tkun rappreżentata fil-kuntratt għal servizzi legali.

11 Nista' nitlob għajjuna legali?

L-għajjuna legali tingħata lil partecipant fi proċedimenti li huwa persuna fiżika u li, fil-ħin tal-preżentazzjoni tar-rikors għal għajjuna legali, ikollu residenza fir-Repubblika tal-Estonja jew fi Stat Membru ieħor tal-UE jew ikun ċittadin tar-Repubblika tal-Estonja jew Stat Membru ieħor tal-UE. Ir-residenza tiġi ddeterminata abbażi tal-Artikolu 62 tar-Regolament (UE) Nru 1215/2012 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill. Partecipanti oħra fi proċedimenti li huma persuni naturali jingħataw għajjuna legali biss jekk din tkun prevista minn ftehim internazzjonali.

L-għajjuna legali tingħata lill-persuna li titlobha jekk:

il-persuna li tkun qed titlob l-għajjuna legali ma tkunx tista' tħallas l-ispejjeż proċedurali minħabba s-sitwazzjoni finanzjarja tagħha jew tkun tista' tħallas dawk l-ispejjeż biss parzjalment jew bin-nifs; u

ikun hemm raġuni biżżejjed biex wieħed jemmen li l-proċeduri maħsuba se jkunu ta' suċċess.

Il-partecipazzjoni fil-proċedimenti hija preżunta li tkun suċċess jekk ir-rikors li għall-preżentazzjoni tiegħu tintalab l-għajjuna legali jstabbilixxi r-raġunijiet b' mod legalment konvinċenti u l-fatti jsostnu dan. L-importanza tal-kawża għall-persuna li titlob l-għajjuna legali titqies ukoll meta jiġi evalwat is-suċċess tal-partecipazzjoni tal-persuna fil-proċedimenti.

Persuna fiżika ma tingħataw għajjuna legali jekk:

(1) l-ispejjeż proċedurali ma jiġux preżunti li jaqbz d-doppju tad-dħul medju fix-xahar tal-persuna li tkun qed titlob l-għajjuna legali kkalkulat fuq il-baži tad-dħul medju fix-xahar tal-aħħar erba' xhur qabel il-preżentazzjoni tar-rikors mingħajr kwalunkwe taxxa u ħlas obbligatorju ta' assigurazzjoni, l-ammonti preskritti biex jiġi ssodisfat obbligu ta' manteniment li jirriżulta mil-liġi u l-ispejjeż raġonevoli għall-akkomodazzjoni u t-transport;

(2) il-persuna li titlob l-għajjuna legali tkun tista' tkopri l-ispejjeż proċedurali mill-assi eżistenti li jistgħu jinbiegħu mingħajr xi diffikultajiet kbar u li fir-rigward tagħhom tkun tista' ssir talba għall-ħlas skont il-liġi;

Fir-rigward ta' persuni ġuridici, l-assoċjazzjonijiet jew il-fondazzjonijiet mingħajr skop ta' qligħ biss li ddaħħlu fil-lista ta' assoċjazzjonijiet jew fondazzjonijiet mingħajr skop ta' qligħ li jibbenefikaw minn inċentivi tat-taxxa fuq id-dħul jew assoċjazzjonijiet jew fondazzjonijiet mingħajr skop ta' qligħ li huma ugwali għalihom li għandhom sede fl-Estonja jew fi Stat Membru ieħor tal-UE għandhom id-dritt li japplikaw għal għajjuna legali sabiex jilħqu l-oġġettivi tagħhom, dment li r-rikorrenti jagħtu prova li qed japplikaw għal għajjuna legali fil-qasam tal-protezzjoni ambjentali jew tal-konsumatur jew fi kwalunkwe interess pubbliku predominanti ieħor sabiex tiġi evitata ħsara potenzjali għad-drittijiet protetti legalment ta' għadd kbir ta' persuni u dment li ma jistgħux jiġu preżunti li jkopru l-ispejjeż mill-assi tagħhom jew li huma kapaċi jħallsu għal tali spejjeż biss parzjalment jew f'pagamenti bin-nifs. L-għajjuna legali li persuni ġuridici Estonjani oħra jistgħu japplikaw għaliha hija rilaxx sħiħ jew parzjali mill-ħlas ta' tariffa tal-istat fuq l-appell. Persuni ġuridici barranin oħra jingħataw għajjuna legali biss fuq il-baži ta' ftehim internazzjonali.

12 It-talba tiegħi minn liema mument titqies li nftethet b'mod uffċjali? Nircievi konferma mingħand l-awtoritajiet dwar jekk il-każ tiegħi ġiex ippreżentat korrettement jew le?

Kawża titqies li tressqet meta tasal quddiem il-qorti. Dan japplika biss jekk il-kawża tiġi nnotifikata lill-konvenut f'data ulterjuri. Jekk il-qorti tirrifjuta li taċċetta r-rikors għal reviżjoni, il-qorti ma tinnotifikax il-kawża lill-konvenut. Jekk ir-rikors jikkonforma mar-rekwiżiti statutorji, il-qorti tiegħu decizjoni u tilqgħu għar-reviżjoni. Jekk ir-rikors ma jikkonformax mar-rekwiżiti, il-qorti tagħti data ta' skadenza lir-rikorrent biex jikkoreġih. Il-qorti tiegħu decizjoni dwar l-aċċettazzjoni tar-rikors għal reviżjoni jew dwar ir-rifjut li jsir dan jew dwar l-għoti ta' skadenza għall-korrezzjoni fi żmien raġonevoli. Il-qorti tinforma lir-rikorrent bl-aċċettazzjoni tar-rikors għal reviżjoni.

13 Ningħata informazzjoni preċiża dwar iż-żmien li fih ikunu ser isiru s-seduti sussegwenti (bħaż-żmien disponibbli għalija biex nidher)?

Il-qorti tinnotifika lill-partecipant bil-progress tal-proċedimenti permezz ta' decizjonijiet amministrattivi. Permezz ta' decizjoni amministrattiva, il-qorti tistabbilixxi skadenza għall-konvenut biex wieġeb, u li tinforma wkoll lill-konvenut li r-rikors għal reviżjoni jkun intlaqa'.

L-aħħar aġġornament: 02/10/2020

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni

Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.